

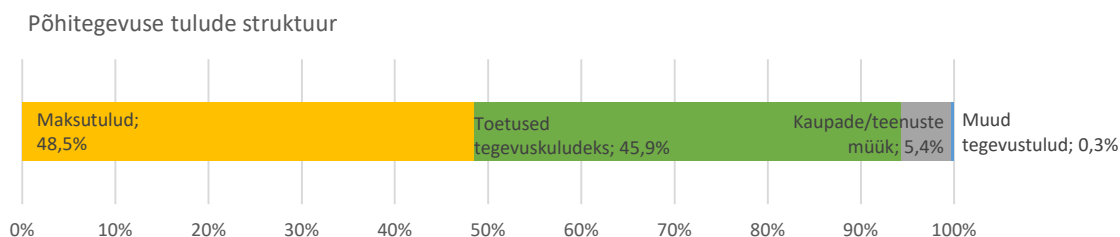
Lühiülevaade Valga valla 2024. aasta eelarvest

Valga valla 2024. aasta põhieelarve kogumahuks 28 981 518 eurot võeti vastu Valga Vallavolikogu 28. veebruari 2024. aasta istungil. Alljärgnev annab lühiülevaate sellest, kust pärinevad jooksva eelarveaastal valla peamised tulud ja milliste väljaminekute katteks need suunatakse.

Valga valla 2024. aasta eelarve koostamisel on aluseks Valga valla arengukava ja eelarvestrateegia aastateks 2023-2027, võetud kohustused ning teadaolevad majandusprognosid eelolevaks aastaks. Jätkuvalt kasvavate kulude tingimustes on eelarve tasakaalu säilitamine olnud suur väljakutse ning nõudnud kompromisse ootuste ja vajaduste vahel.

Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tulud 2024. aasta eelarves on kogusummas 26 985 478 eurot. Sissetulekute jagunemine finantseerimisallikate lõikes on toodud juuresoleval graafikul.

Tasandus- ja toetusfondi eraldised ning muud sihtotstarbelised toetused moodustavad valla tulubaasist ca 46%. Kokku on 2024. aastal eelarvestatud saadavaid tegevustoetusi summas 12 374 622 eurot. Tasandusfondi eraldis on mittesihtotstarbeline ja mõeldud omavalitsustele pandud kohustuste täitmise finantseerimiseks ja eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks erineva tasemega omavalitsuste vahel. Eraldise suuruse arvutusmeetodika on tihedalt seotud valla maksu- ja omatulude ning arvestuslike kulude suurusega, mistõttu valla maksu- ja/või omatulude prognoositav suurenemine vähendab tasandusfondi eraldist, ja vastupidi. Võrreldes varasemate aastatega on toimunud mitmeid muudatusi toetusfondi vahendite eraldistes - pikaajalise hoolduse korralduse toetus, asendus- ja järelhooldus ning matusetoetus on liikunud tasandusfondi koosseisu. Allesjäänud toetusfondi eraldised on sihtotstarbeliselt suunatud üldhariduskoolide osaliseks ülalpidamiseks, huvihariduseks, alushariduse õpetajate tööjõukulude osaliseks katteks, toimetulekutoetuste maksmiseks, puudega lastele teenuste korraldamiseks, rahvastikutoimingute korraldamiseks ja teedehoiuks. Ülejäänud tegevustuludena on eelarvestatud ministeeriumitelt saadavad toetused Valga Muuseumi ja Valga Keskraamatukogu tegevuskulude katteks, Valga linnas ühistranspordi doteerimiseks ning Siseministeeriumi projektitoetus riskirühmade kodude turvalisuse tagamiseks.

Arvestades maksumaksjate arvu, keskmist väljamakset maksumaksja kohta ja töötute arvu trendi on 2024. aasta eelarves füüsilise isiku tulumaks prognoositud summas 12 687 427 eurot. Maa- ja reklaamimaksu osas märkimisväärseid muudatusi toimumas ette näha ei ole ja need tulud on prognoositud samas suurusjärgus 2023. aastaga. Kokku on maksumaksjad kavandatud summas 13 084 427 eurot.

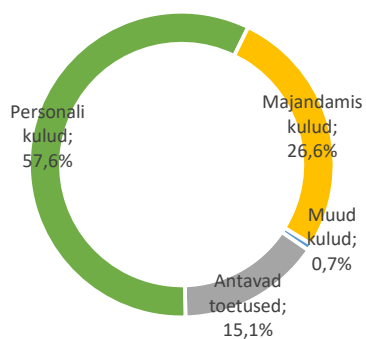
Kaupade/teenuste müük on 2024. aasta eelarves kogusummas 1 452 329 eurot. Sellest 540 445 eurot on planeeritud haridusasutuste majandustegevusest, mis moodustub huviringide õppemaksudest, lasteaia koha- ja õppetasudest ning toidurahadest, haridusteenuse müügist teistele omavalitsusüksustele ja muude õppekavaväliste tegevuste müügist. Sotsiaalalialasest majandustegevusest on planeeritud tulu kokku 372 470 eurot. Selle alla liigituvad asenduskodu kohatasud teistelt omavalitsusüksustelt, koduhooldusteenuse ja sotsiaaltranspordi teenuste müük ning Karula Hooldemaja kohamaksudest laekuv tulu. Renditulud on planeeritud summas 238 884 eurot ja metsatulu summas 150 000 eurot. Ülejäänud valdkondade omatulud jäävad igaüks alla saja tuhande piiri.

Muud tegevustulud on 2024. aasta eelarves summas 74 100 eurot. See moodustub loodusressursside kasutamisest laekuvast tulust, vee erikasutustasudest ja väikevara müügist.

Põhitegevuse kulud

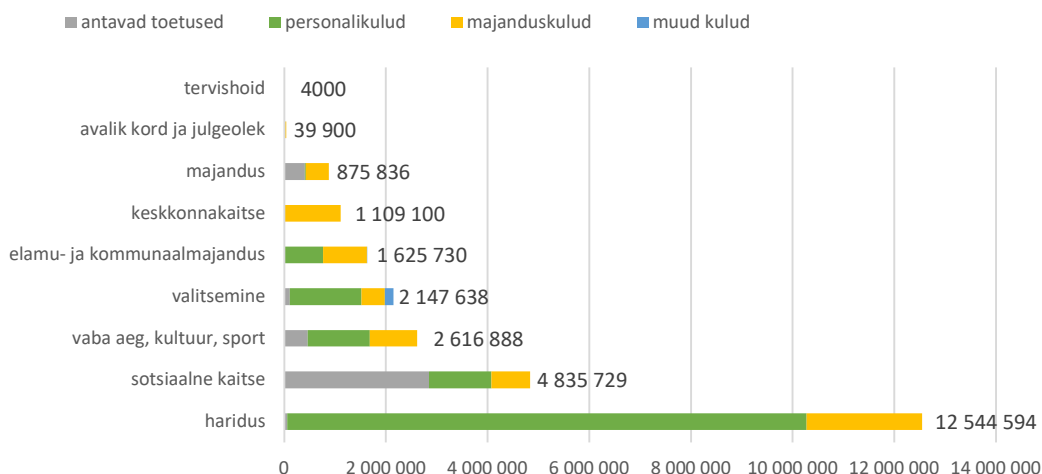
Põhitegevuse kulud 2024. aasta eelarves on kogusummas 25 799 415 eurot. Need jaotuvad üheksa valdkonna vahel ning omakorda majandusliku sisu alusel personalikuludeks, majandamiskuludeks, antavateks toetusteks ja muudeks tegevuskuludeks.

Põhitegevuse kulude struktuur

valdkond	osakaal põhitegevuse kogukuludest
haridus	48,6%
sotsiaalne kaitse	18,7%
vaba aeg, kultuur, sport	10,1%
valitsemine	8,3%
elamu ja kommunaalmajandus	6,3%
keskkonnakaitse	4,3%
majandus	3,4%
avalik kord ja julgeolek	0,2%
tervishoid	0,0%

Tegevusvaldkonnad kululiikude lõikes

Suurem osa väljaminekutest on 2024. aasta eelarves suunatud nelja valdkonda – haridus, sotsiaalne kaitse, vaba-aeg ja valitsemine. Neljast valdkonnast omakorda kõige kulumahukam on haridusvaldkond, kuhu suunatakse ligemale pool valla eelarve tegevuskuludest (kogusummas 12 544 594 eurot). Hariduskulude osakaal valla eelarves on püsinud üle aastate samal tasemel, samal ajal laste arv haridusasutustes on langev. Toetusfondi rahastamismudeli kohaselt tähendab see valla enda eelarveliste vahendite üha suuremat panust. Valga vallas on seitse lasteaeda, kus käis eelarve koostamise hetkel 579 last (sh 30 last teistest omavalitsustest). Valla territooriumil tegutseb viis põhikooli ning üks lasteaed-alkool, milles eelarve koostamise hetkel õppis kokku 1323 õpilast. Huviharidust pakuvad Valga Muusikakool ning Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse huviringid. Huvitegevuse võimalusi pakuvad ka mitmed hallatavad asutused ning teenust ostetakse lisaks Läti Valka Kunstikoolilt. Hariduse valdkond on konkurentsituult kõige tööjõumahukam – 81% hariduse kogukuludest on personalikulud. Hoonete ülalpidamiseks jm majandamiskuludeks kulub ca 18% hariduse kogukuludest.

Sotsiaalvaldkonnale on 2024. aasta põhitegevuse eelarvest planeeritud ca 19% (4 835 729 eurot). Valdkonna sees kulub 59% kuludest antavateks toetusteks, 25% personalikuludeks ja 16% majandamiskuludeks. Sotsiaalkaitse kulud moodustavad valla põhitegevuse eelarvest aina suurema osa, seda nii absoluutsummas kui osakaaluna põhitegevusekulude kogumahust.

Kümnendik kogukuludest on 2024. aasta eelarves planeeritud vaba aja, kultuuri ja spordi valdkonnale. Sellest 47% moodustavad personalikulud, 36% majandamiskulud ning 17% jagatakse toetustena füüsilistele ja juriidilistele isikutele.

Valitsemise kogukulud on võrreldes eelmise aastaga vähenenud. 2024. aasta eelarve põhitegevuse kogukuludest suunatakse valitsemiseks 8,3%, millest omakorda 66% on planeeritud personalikuludeks, ligi viiendik majandamiskuludeks, 8% on suunatud reservfondi ja 5% on planeeritud toetusteks.

Majandamiskulud on planeeritud arvestades eelmiste aastate tegelikku ja selleks aastaks prognoositavat tarbimist, samuti jooksvaks aastaks teadaolevaid hinnamuudatusi. Ka käesolev eelarveaasta on toonud kaasa mitmete lepinguliste kohustuste suurenemise. Majandamiskuludest ligemale kolmandik läheb haridusse, 16% teede korrashoiuks (keskkonna valdkond), 14% vaba aja, kultuuri ja spordi valdkonda, 12% konnaalvaldkonda ja 11% sotsiaalkaitse valdkonda.

Personalikulude kasv on tingitud peamiselt riiklike palga alammäärade muudatustest – pedagoogide töötasu miinimummäär tõuseb 1749 eurolt 1820 eurole ja alampalga miinimummäär 725 eurolt 820 eurole. Personalikuludeks on 2024. aasta eelarvest suunatud ca 58%, millest omakorda 69% läheb haridusse, 9% valitsemisse ja 8% sotsiaalkaitse valdkonda ja teist sama palju vaba aja valdkonda, ülejäänud valdkondade osakaalud kokku annavad 5%.

Antavatest toetustest on 2 874 059 eurot planeeritud sotsiaalabi jm toetusteks füüsilistele isikutele: peretoetused, toimetulekutoetused, puudega inimeste toetused, õppetootused jne. Juriidilistele isikutele tegevuskulude toetusteks on suunatud 1 034 290 eurot. 73% toetustest jagatakse sotsiaalvaldkonnas, 12% vaba aja valdkonnas ja 10% ühistranspordile. Ülejäänud sektorite osakaal on oluliselt väiksem. Antavate toetuste alla liigituvad ka liikmemaksud organisatsioonidele, mille liikmeks Valga vald on.

Muude kulude koosseisus reservfond summas 150 000 eurot ja projektide reservfond 20 000 eurot.

Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse tuludes kajastuvad 2024. aasta eelarves ühekordsed tulud põhivara müügist summas 70 000 eurot, investeeringuteks saadavatest toetustest summas 550 927 eurot ning intressituludest summas 15 000 eurot. Suurimad saadavad toetused on Valga Avatud Noortekeskuse hoone rekonstrueerimise projektile (toetuse summa 304 646 eurot), Kesk 19 hoone rekonstrueerimiseks (toetuse summa 206 281 eurot) ja hajaasustusprogrammile (summas 40 000 eurot).

Investeeringustegevuse kuludes on 2024. aasta eelarves 926 447 eurot kavandatud põhivara soetuseks. Arvestades valla omafinantseerimise võimekust saavad investeeringud põhivarasse võimalikuks üksnes projektitoetuste kaasamise teel. Põhivara soetuseks on planeeritud anda sihtfinantseeringuna toetusi kogusummas 127 383 eurot. Investeeringuobjektid ja investeeringuks antavad toetused on järgmised:

Investeeringustegevuse kulud	Investeering kokku	Projekti rahastus	KOV eelarve	sellest PV soetuseks antav toetus
Valga Avatud Noortekeskuse rekonstrueerimine	552 892	304 646	248 246	
Valga Kesk tn 19 rekonstrueerimine	259 281	206 281	53 000	
Hajaasustus 2024 programm	80 000	40 000	40 000	80 000
Hajaasustus 2023 programm (ületoodud jäägid)	17 383*	10 286*	7 097*	17 383*
Vallahooduse auto soetamine	55 206	0	55 206	
Tsirguliina rahvamaja rekonstrueerimise projekt	35 868	0	35 868	
Karula-Lüllemäe Tervise- ja Spordikeskuse MTÜ-le projekti omaosaluse katteks	20 000		20 000	20 000
Kinnisasjade soetus (Loode, Ravila, Ilmajaama tn)	12 200		12 200	
Jaanikese projekteerimine	10 000		10 000	10 000
Lüllemäe põhikooli ja lasteaia hoone energia audit	6 000		6 000	
Valga Tartu tänava projekti analüüs	5 000		5 000	
KOKKU	1 053 830	550 927		127 383

* eelmisest aastast ületoodud toetuse jääk

Investeeringuskulude all kajastuvad ka laenukohustustelt makstavaid intressid. Arvestades laenukohustiste suurusi ja tagasimaksegraafikuid on intressimaksed 2024. aasta eelarves planeeritud summas 504 340 eurot.

Finantsseis

2024. aasta põhieelarves laenukohustuste suurenemist planeeritud ei ole. Laenu põhiosa tagasimaksed on eelarvestatud tagasimaksegraafikute alusel summas 1 623 933 eurot. Laenukohustiste jäägi prognoos 2024. aasta lõpuks on eelnevast tulenevalt 8 921 065 eurot.

Põhitegevuse tulem 2024. aasta eelarves on 1 186 063 eurot. See summa suunatakse laenukohustuste tagasimaksmiseks. Likviidsetest vahenditest võetakse kasutusse 1 360 113 eurot.